

Zgodovina preoučuje: vse kar se je zgodilo, vzroke posledice zgodovinskih dogodkov, dogodka določa sosledenje in ocenjuje pomen. V ospredju preučevanja je človek zato sodi med humanistične vede. Zaradi preučevanja človekovega življenja v družbi pa spada med družboslovne vede. **Pomožne zgodovinske vede:** paleografija-veda o pisavah, kronologija-veda o času, diplomatika-veda o listinah, heraldika-veda o grbih, sfragistika-veda o pečatih, numizmatika veda o kovancih, toponomastika-veda o izvoru in pomenu krainskih imen, arhivistika-veda o arhivskem gradivu. **Zgodovinski viri:** materialni ali tvarni (ostanki starigh zgradb, posode, orodje,orožje,kosti, nakit, pohišstvo), pisni (listine, knjige, rokopisi, kodeksi, urbarji,oporoke), ustni viri(miti, bajke, legende, anegdote) in avdiovizualni zgodovinski viri(cd,diskete,kasete,dvd,filmi,...). **NASTANEK IN RAZVOJ ČLOVEKA:** 4-1 miliona let p.n.št.-avstralopitek , 2-1,5 miliona let p.n.št. homo habilis, 1,6-400.000 let p.n.št.homo erectus, po 400.000 p.n.št.- arhaični homo sapiens, 200.000-40.000- neandertalec, do pred 95.000 p.n.št.-homo sapiens sapiens, 45-30-20 let p.n.št.- naselitev amerike, 50.000 let p.n.št.-naselitev avstralije, 10.000 let konec ledene dobe začetek mezolitika, 8000 let p.n.št.- neolitska revolucija(bližni vzhod), 7.-3.tisočletje p.n.št.-razširitev kmečkih kultur(evropa, kitajska, indija), 5. tisočletje p.n.št- nomadsko poljedelstvo, 4. tisočletje p.n.št- iznajdba lončarskega vretena, **KOVINSKE DOBE:** 9. tisočletje p.n.št – bakrena doba – anatolija(hladno obdelovanje), 6. tisočletje p.n.št postorek taljenje bakrove rude(v evropi 4 tisočletje p.n.št), 4 tisočletje p.n.št-na B.V. zlitina bron začetek urbanizacije, 4. tisočletje p.n.št- začetek pridobivanja bronu v evropi, 6. tisočletje p.n.št-na B.V. obdelujejo meteoritsko železo nabrano na zemeljskem površju, 4. tisočletje p.n.št-kopanje železne rude(predelava) 2. tisočletje p.n.št-začetki uporabe železa v evropi. **EGIPT:** 5. tisočletje p.n.štprve poljedelske kulture ob nilu, evfratu in tigrisu, 4. tisočletje p.n.št-začetek plužnega poljedelstva. **PRAZGODOVINSKA NAJDIŠČA NA SLOVENSKEM:** Kamene dobe: Paleolitik: jama pri orehku-orodje starosti 250.000 let, betalov spodmol-ročna konica starost 150.000 let, potočka zijalka-koščena igla 35.000 let, čeljust jamskega medveda, Mezolitik: breg pri škofljici pri ljubljani-kamnita orodja. Neolitik: Drolovka pri kranju-lončenina,glinaste zajemalke, glinasta utež za statve., ajdovska jama,ptuj,... Alpska neolitska skupina: lonci z uločenim spodnjim delom, skodele na visoki nogi,glinene zajemalke-posode okrašene. **Kovinske dobe:** bakrena doba: ljubljansko barje-metalurška delavnost (kalupi), tesarska dejavnost (deblak), živinoreja,keramična obrt. Bronasta doba: cerkno, zasavje, pohorje, kozjak- kovinska obrt orodje, orožje, nahajališča rud bogatih z bakrom. –zahodna slovenija-škocjan-kaštelir. **Železna doba:** ok. 1000-4. stoletja: jugozahodna halštatska kultura-knježji grobovi, steklarstvo, keramika, pot jantarja , Vače-vaška situla(5. stoletje p.n.št.), -kelti: denarno gospodarstvo, - norki-kot jeklo čvrsto železo. **Skupne značilnosti prvih visokih civilizacij so:** namakanje polj, urbano oz. Mestno življenje, uporaba pisave, množična uporaba kovin, gradnja monumentalnih stavb iz kamna, opeke, izdelav keramičnih posod s tankimi stenami, ter izdelava velikih kipov